

HIVA

ONDERZOEKSINSTITUUT VOOR **ARBEID EN SAMENLEVING**

K.U. LEUVEN

Schatting van de niet-effectieve dekking door gewaarborgde minimuminkomens in België en Italië

Ides Nicaise

co-auteurs: Lynn De Smedt, Massimo Aprea, Giovanni Gallo, Michele Raitano

Context

Aanbeveling van de Raad van de EU m.b.t. adequate minimuminkomens (30/1/2023) met o.a.

- Verhoging van de dekkingsgraad
- Terugdringen van 'non-take up'

Voorstel tot driejaarlijkse rapportering door lidstaten over geboekte vooruitgang

Test van haalbaarheid van methodologie
(combinatie EU-SILC – administratieve data)

Prioriteiten Belgisch voorzitterschap m.b.t. armoedebestrijding

Financiering: 'Research note' i.k.v. Social Situation Monitor DG EMPL

Rapport nog onder embargo

Case studies België / Italië

België: leefloon of equivalent leefloon (huishoudens op actieve leeftijd)

- Overzicht van vroegere schattingen
- Methodologische mogelijkheden en beperkingen
- 2008-2017: koppeling SILC x PRIMA
- 2018-2021: enkel SILC
(want PRIMA-info geïntegreerd)
- Maatstaf: 'niet-effectieve dekking'
(‘undercoverage’)
≠ NTU / ≠ onderbescherming /
≠ armoede-maat

Italië: Reddito di Cittadinanza (2019-2023)

- Overzicht vroegere schattingen
- Methodologische mogelijkheden en beperkingen
- Maatstaf 'niet-effectieve dekking' (SILC)
- Maatstaf 'non-take up': HBS x ISEE
ISEE = indicator van welstand op basis van
(equivalent) inkomen en vermogen
ISEE aangevuld met gesimuleerde scores
voor huishoudens zonder ISEE registratie
(36%)

Voorwaarden voor recht op gewaarborgd minimuminkomen

België

- Regelmatig verblijf (5 jaar)
- Leeftijd: 18+
- Vermogen: via geïmputeerd inkomen
eigen huis niet meegerekend tot plafond
- Activering

Italië

- 10 jaar verblijf
- Leeftijd: ?
- Vermogen:
 - < 30.000€ (eigen woning vrijgesteld)
 - Fin. Vermogen < 6000€ + 2000€/extra lid
 - Geen aankoop wagen, moto, boot
in voorbije 2 jaar
 - ISEE < plafond
- Activering

Resultaten

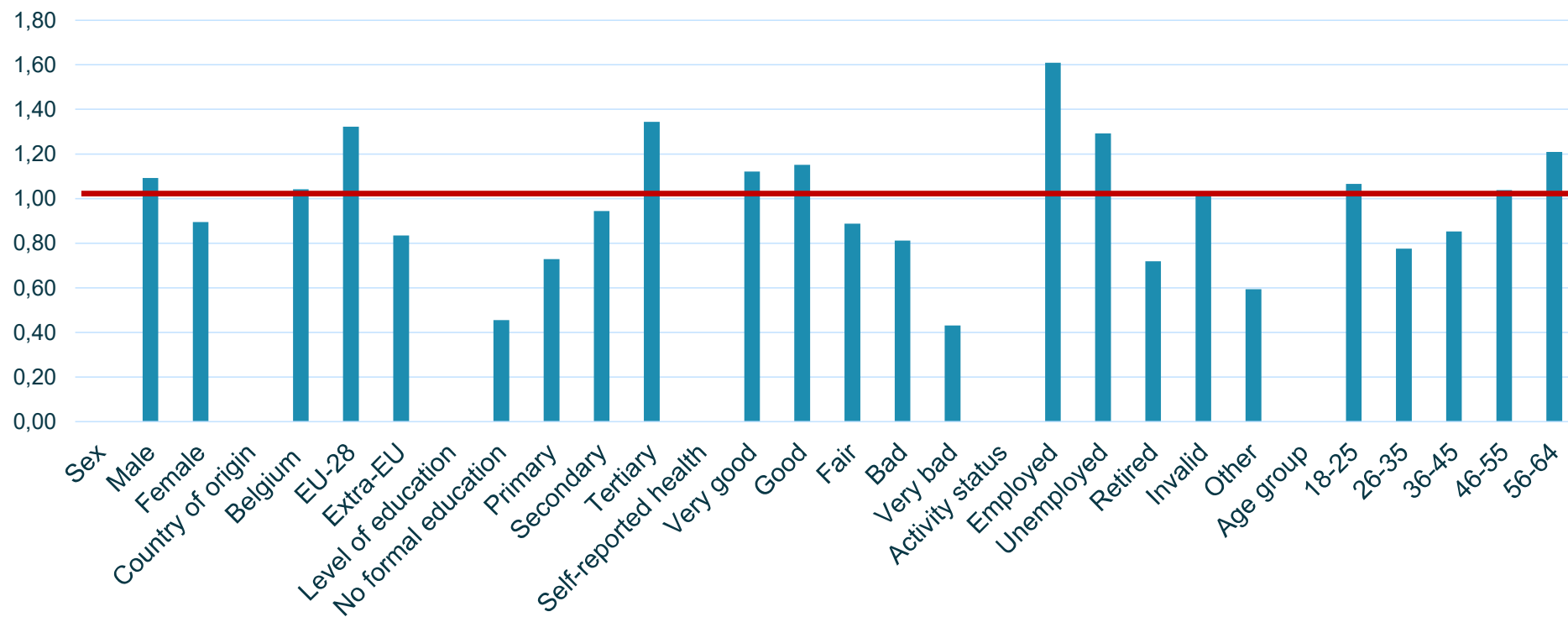
België:

- 2008-2017: 58.5% 'niet-effectieve dekking'
- 2018-2021: 46% 'niet-effectieve dekking'
~Goedemé e.a. (2022) 43%

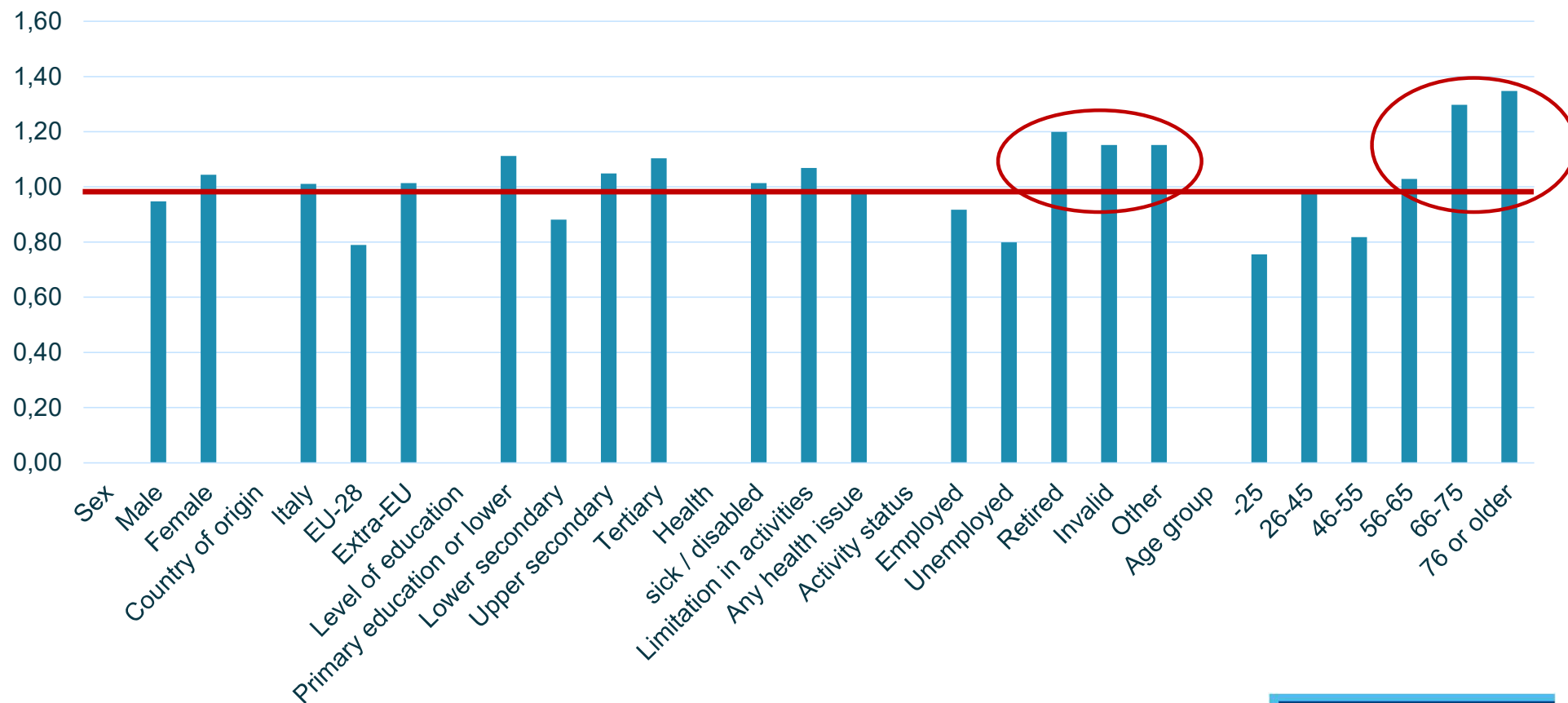
Italië:

- 2020 (SILC): niet-effectieve dekking
excl. ISEE voorwaarde 58,1%
- 2021 (HBS): niet-effectieve dekking
incl. ISEE voorwaarde 38.5%

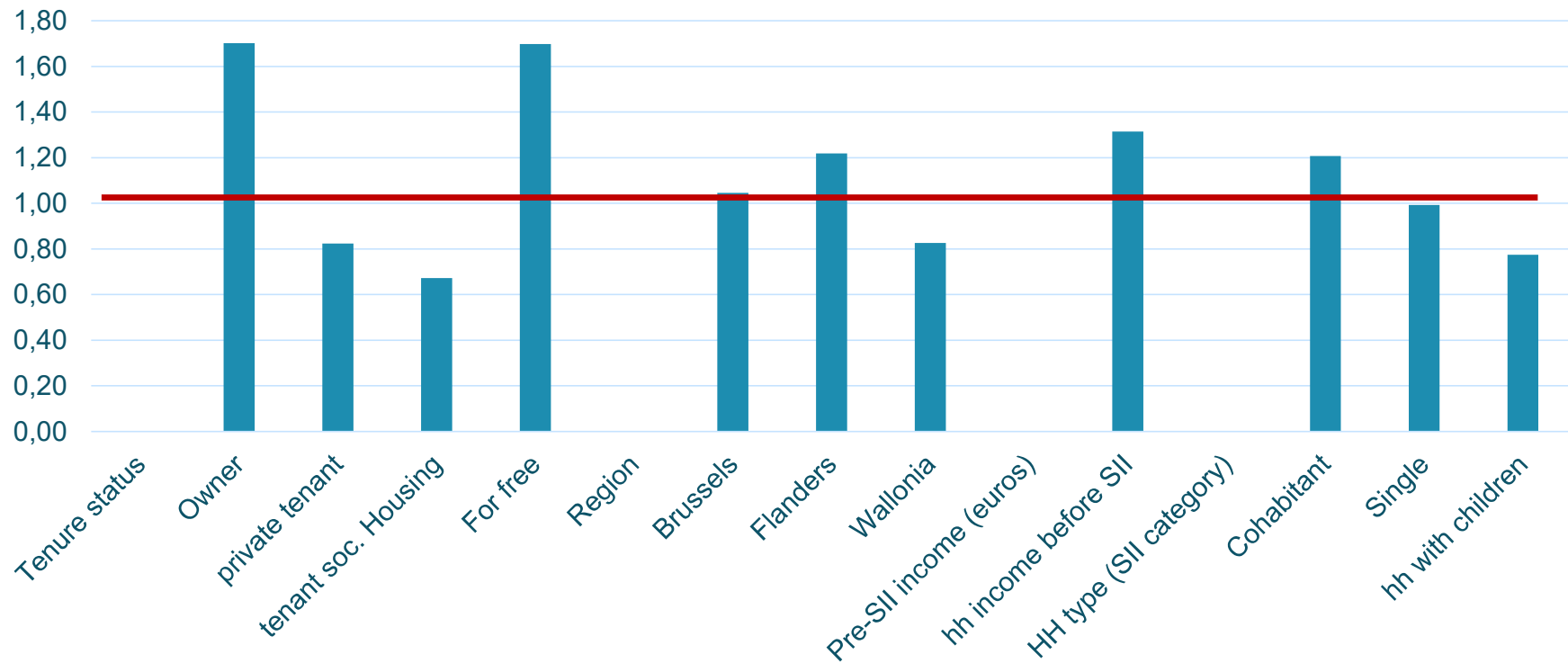
% niet-dekking / % leefloon (kenmerken individu) België 2018-21

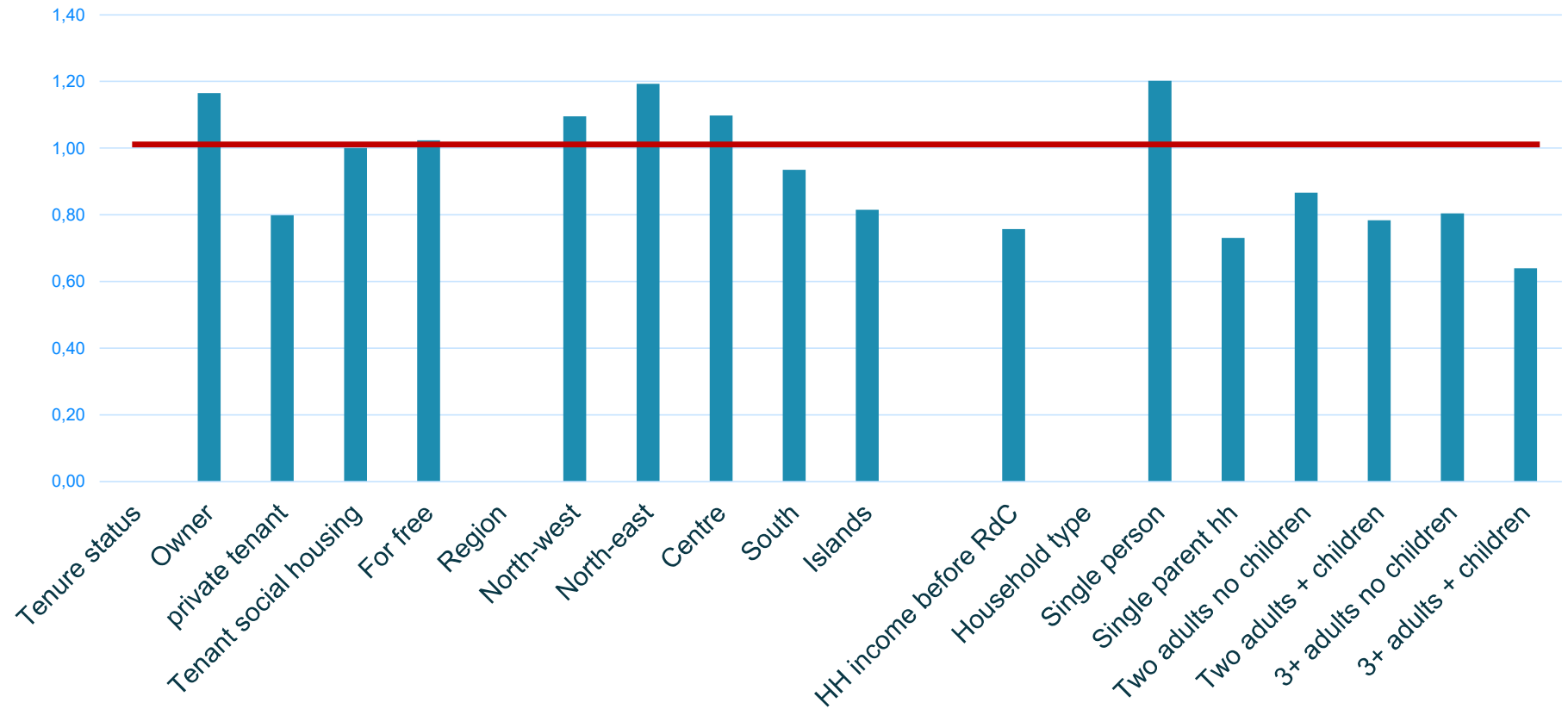
% niet-dekking / % leefloon (kenmerken individu) Italië 2019

% niet-dekking / % leefloon (kenm. huishouden) België 2018-21

% niet-dekking / % leefloon (kenm. huishouden) Italië 2019

Besluit

Methodologisch

- Voorbehoud m.b.t. ondervertegenwoordiging armste groepen + korte periodes
- In principe moet monitoring van niet-dekking mogelijk zijn mits koppeling van SILC of HBS met administratieve databanken (probleem: bijkomende monitoring-indicatoren zijn momenteel taboe in EU-beleid)
- Bijkomende mogelijkheden: onvolledige dekking, GMI-kloof, 'satelliet-surveys' (cf. SILC-CUT)
- Voor België: proactieve opsporing van alle niet-gedekten?

Inhoudelijk

- Niet-effectieve dekking blijft verbazend hoog, zeker in België waar leefloon 50 jaar bestaat
- Niet-gedekte groepen zijn qua profiel iets minder kansarm dan de referentiegroep van gerechtigden op gewaarborgd minimuminkomen, maar blijven duidelijk kansarmer dan de gemiddelde bevolking